

Näringsdepartementet

**Direktiv för framtagandet av förslag till regionala
strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och
sysselsättning**

1. Inledning

Den nationella strategin för regional konkurrenskraft och sysselsättning skall, avseende det svenska genomförandet av sammanhållningspolitiken för perioden 2007–2013, genomföras i åtta regionala strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning (mål 2, Europeiska regionala utvecklingsfonden) samt ett nationellt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning (mål 2, Europeiska socialfonden). Inom ramen för det nationella strukturfondsprogrammet skall en s.k. regional plan utformas av strukturfondspartnerskapet på flerlänsnivå i vart och ett av de åtta programområdena som pekas ut i den nationella strategin. Programområdena är gemensamma för strukturfondsprogrammen för den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och de regionala planerna inom det nationella strukturfondsprogrammet för Europeiska socialfonden (ESF).

Utöver de beskrivna programmen kommer Sverige även att omfattas av tio program för territoriellt samarbete (mål 3, ERUF). Det interregionala europeiska programmet och det transnationella Östersjöprogrammet täcker hela Sverige, medan övriga åtta program täcker delar av Sverige. Framtagandet av de territoriella mål 3-programmen regleras i särskilda direktiv som utarbetas gemensamt av de ingående länderna.

De regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning (benämns härnäst *regionala strukturfondsprogram*) skall utarbetas i de åtta programområden som utpekats i den nationella strategin. Programmen skall tas fram med utgångspunkt främst i länsvisa regionala utvecklingsprogram och utifrån riktlinjerna i den nationella strategin. Programmen skall utarbetas i enlighet med de direktiv som framgår nedan.

De regionala strukturfondsprogrammen skall spegla de skilda förutsättningar och behov som finns i regionerna, bidra till sektorssamordning, samt tydligt visa vilka strategiska val som görs till följd av dessa.

Insatser och resurser i de regionala strukturfondsprogrammen bör, i största möjliga utsträckning, koncentreras och fokuseras. Inom ramen för riktlinjerna i den nationella strategin skall därför ett urval ske under utformningen av programmen, vilket bör resultera i ett begränsat antal insatsområden per program. Utgångspunkter och motiv för valda insatsområden i programmet skall tydligt redovisas.

1.1 Organisering av programframtagandet av de regionala strukturfondsprogrammen

Vid utarbetandet av det regionala strukturfondsprogrammet bör ett så brett partnerskap som möjligt eftersträvas. Partnerskapet för programframtagande skall bygga på befintliga partnerskap för regionala tillväxtprogram och strukturfondsprogram. I partnerskapet skall således företrädare för privat, offentlig, samt ideell sektor ingå. Den lokala nivån, näringslivet och den sociala ekonomin skall representeras i partnerskapen. I dessa skall vidare kompetens finnas inom områdena miljö, jämställdhet mellan kvinnor och män, mångfald och integration. En målsättning skall vara en jämn fördelning mellan kvinnor och män i partnerskapen. Programområdena Övre Norrland och Mellersta Norrland skall särskilt beakta att samernas inflytande tillgodoses.

Det är betydelsefullt att även nationella myndigheter engageras tidigt i framtagandet av programmen. Myndigheterna och samordnaren för programframtagandet har ett gemensamt ansvar att så sker.

Berörda nationella och regionala myndigheter bör, inom sina respektive ansvarsområden, medverka i arbetet genom att ta fram analyser och andra underlag. Erfarenheter från tidigare regionala processer med nationell medverkan, bland annat från det s.k. RUP-uppdraget, skall tillvaratas. Förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete samt uppdrag i myndigheternas regleringsbrev för 2006, avseende medverkan i det regionala utvecklingsarbetet, ligger till grund för myndigheternas medverkan.

Under programframtagandet kommer en extern utvärderare att följa arbetet. För samtliga regionala strukturfondsprogram har Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) fått regeringens uppdrag att göra förhandsutvärderingar (s.k. ex ante utvärderingar). För att utvärderaren skall kunna fullgöra sin uppgift skall utvärderaren ges löpande tillgång till arbetsmaterial. Utvärderaren skall i sin tur utforma en tidplan för arbete och delrapportering som är väl anpassad till processen för programframtagandet. Förhandsutvärderingen skall bifogas vid inlämnandet av förslag till regionalt strukturfondsprogram till Europeiska kommissionen.

För varje programdokument skall en miljöbedömning (en s.k. Strategic Environmental Assessment (SEA)) genomföras av en utvärderare utifrån miljöbalkens bestämmelser (6 kap.) och förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar enligt direktivet om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (2001/42/EG). Verket för näringslivsutveckling, NUTEK, ansvarar för upphandlingen av externa konsulter för detta arbete.

För att utvärderaren skall kunna fullgöra sin uppgift skall utvärderaren ges löpande tillgång till arbetsmaterial, liksom utvärderaren löpande skall lämna resultat som skall beaktas i programframtagandet. Miljöbedömningen skall bifogas vid inlämnandet av förslag till regionala strukturfondsprogram till Europeiska kommissionen.

Programframtagandet skall bedrivas i samråd med regeringen (Näringsdepartementet).

Förslag till regionala strukturfondsprogram skall vara politiskt förankrade i programområdet.

Förslag till regionala strukturfondsprogram skall inlämnas av samordnaren för programframtagandet till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 31 oktober 2006. Regeringen skall överlämna förslag till program till Europeiska kommissionen senast fem månader efter det att de europeiska strategiska riktlinjerna antagits. Europeiska kommissionen skall anta programmen senast fyra månader efter det formella överlämnandet men inte före den 1 januari 2007.

1.2 Organisationsstruktur för programperioden 2007–2013

Organisationsstrukturen för genomförandet av strukturfondsperioden 2007–2013 skall underlätta för gemensamma nationella och regionala prioriteringar mellan regional utvecklingspolitik, arbetsmarknadspolitik och EU:s sammanhållningspolitik. Detta, tillsammans med en tydlig ansvarsfördelning och effektivare genomförandeorganisation och mer fokuserade program, bör enligt regeringens bedömning skapa goda förutsättningar för ökad måluppfyllelse. Organisationsstrukturen skall medverka till att kraven i EU:s regelverk och kraven på styrning uppfylls. Kostnaderna för organisationen skall minska.

Organisationens huvudsakliga komponenter är två förvaltnings- och utbetalande myndigheter, åtta strukturfondspartnerskap samt övervakningskommittéer.

Förvaltnings- och utbetalande myndighet för ERUF med EU-styrda befogenheter skall vara Verket för näringslivsutveckling (NUTEK). Verksamheten skall lokaliseras till och ledas från Östersund. Förvaltnings- och utbetalande myndighet för ESF med EU-styrda befogenheter skall vara Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Revisionsmyndighet för Europeiska regionala utvecklingsfonden med EU-styrda befogenheter och Europeiska socialfonden skall vara Ekonomistyrningsverket (ESV).

Förvaltnings- och utbetalande myndigheter för ERUF, NUTEK, och ESF, Svenska ESF-rådet, skall vara representerade i, respektive lokaliserade till,

samma ort i varje programområde. Allt enligt den geografiska indelningen för de regionala strukturfondsprogrammen som anges i den nationella strategin. Därutöver finns en central enhet inom Svenska ESF-rådet. Där så bedöms lämpligt av förvaltningsmyndigheterna kan en samlokalisering ske i programområdena.

Gemensamma strukturfondspartnerskap för programprioriteringar för Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden skall bildas för varje programområde. Strukturfondspartnerskapet skall bestå av politisk representation från kommuner och landsting i samtliga län samt arbetsmarknadens organisationer, representanter för länsstyrelser, länsarbetsnämnder samt social ekonomi. I strukturfondspartnerskapen för Övre Norrland och Mellersta Norrland skall Sametinget representeras. Regeringen kommer att utse ordförande för strukturfondspartnerskapet. Ordföranden utser sekreterare för strukturfondspartnerskapet. Strukturfondspartnerskapets huvudsakliga uppgift blir att säkerställa att genomförandet av det regionala strukturfondsprogrammet samt den regionala planen för ESF sker i enlighet med den strategiska inriktningen som programmet respektive planen anger. Strukturfondspartnerskapet kan, vid behov, på olika sätt, knyta till sig relevant sakkompetens. Strukturfondspartnerskapet skall tillsammans med förvaltningsmyndigheterna även säkerställa att programmen samordnas med och vid behov avgränsas mot övriga program som genomförs på regional nivå, däribland särskilt regionala tillväxtprogram och landsbygdsprogrammet.

Förvaltningsmyndigheterna skall, innan de fattar beslut angående medeltilldelningen från ERUF och ESF, samråda med strukturfondspartnerskapet i programområdet. Samrådet innebär att strukturfondspartnerskapet lämnar förslag till prioriteringar inom ramen för såväl det regionala strukturfondsprogrammet som den regionala planen för ESF. Beträffande det regionala strukturfondsprogrammet skall förvaltningsmyndigheten, NUTEK, även samråda med samverkansorgan, regionala självstyrelseorgan eller länsstyrelser i programområdet. Samrådet skall bl.a. säkerställa att förslagen till insatser inom programmet är förankrade med det övriga länsvisa regionala utvecklingsarbetet.

För samtliga strukturfondsprogram skall regeringen inrätta övervakningskommittéer.

Utifrån denna organisationsstruktur planeras följande ärendehantering hos ansvariga myndigheter.

1.2.1 Ansökan om ERUF-medel ur det regionala struktur-fondsprogrammets budgetram

Ansökan om ERUF-medel från det regionala struktur-fondsprogrammet skall lämnas till förvaltningsmyndigheten NUTEK, som ansvarar för att ansökan blir fullständig. Nationell offentlig medfinansiering för insatsen skall vara beslutad i förväg. Utgångspunkten är att programmets ärendehantering skall utföras av regionalt placerade tjänstemän från förvaltningsmyndigheten.

Regeringen avser att återkomma i särskild ordning för att säkerställa att kompetens och erfarenheter från Länsstyrelserna i Norrbottens, Jämtlands, Gävleborgs, Örebro och Jönköpings län tas tillvara i den nya förvaltningsmyndigheten NUTEK. I det sammanhanget skall vad som sägs i 6 b § i lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

Förvaltningsmyndigheten, NUTEK, skall kontrollera att insatsen uppfyller de krav som regelverket ställer för EU-medel. I denna kontroll ingår bl.a. att bedöma om ryms inom programmet samt att kostnaderna är stödberättigande.

Om insatsen uppfyller ovan nämnda krav skall förvaltningsmyndigheten därefter samråda med de länsaktörer som har samordningsansvaret för det regionala utvecklingsarbetet i respektive län, d.v.s. regionala självstyrelseorgan, kommunala samverkansorgan eller länsstyrelser. Samrådet med länsnivån skall omfatta länets bedömning av inkomna ansökningar i förhållande till programmets intentioner och det övriga länsvisa regionala utvecklingsarbetet. Som ett led i samrådet på länsnivå upprättas förslag till länsvisa prioriteringar av insatser samt förslag till fördelning av ERUF-medel mellan dessa.

Förvaltningsmyndigheten, NUTEK, skall därefter samråda med struktur-fondspartnerskapet för programprioriteringar. Varje län föredrar vid struktur-fondspartnerskapets möten förslagen till prioriteringar. Förvaltningsmyndigheten är föredragande avseende EU-budgeten, såsom ansvarig för denna.

Struktur-fondspartnerskapet upprättar ett gemensamt förslag till prioriteringar av insatser. Förvaltningsmyndigheten fattar beslut om insatser.

1.2.2. Utbetalning av ERUF-medel till stödmottagare och utbetalning av ERUF-medel till Sverige från Europeiska kommissionen

Ansökan om utbetalning av ERUF-medel skall lämnas till utbetalande myndighet som ansvarar för att ansökan blir fullständig.

Utgångspunkten är att ärendehanteringens skall utföras av tjänstemän från utbetalande myndigheten, placerade på regional nivå.

Regeringen avser att återkomma i särskild ordning för att säkerställa att kompetens och erfarenheter från Länsstyrelserna i Norrbottens, Jämtlands, Gävleborgs, Örebro och Jönköpings län kan tas tillvara i den nya utbetalande myndigheten. I det sammanhanget skall vad som sägs i 6 b § i lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

Ansökan till Europeiska kommissionen om utbetalning av ERUF-medel görs av den utbetalande myndigheten.

Närmare beskrivning av genomförandet tas fram av förvaltningsmyndigheten NUTEK i samråd med Näringsdepartementet.

1.2.3 Kontroll och revision av ERUF-medel

Revisionsmyndigheten Ekonomistyrningsverket skall ansvara för kontroll och revision av samtliga åtta regionala strukturfondsprogram för konkurrenskraft och sysselsättning, samt för de program för territoriellt samarbete där förvaltningsmyndigheten är placerad i Sverige.

Myndighetens uppgift är att säkerställa att förvaltnings- och kontrollsyste-
men fungerar korrekt och effektivt. I dess uppgift ingår bl.a. att ansvara för de urvalskontroller som krävs enligt regelverket.

Regeringen avser att vid behov återkomma i särskild ordning för att säkerställa att kompetens och erfarenheter från nuvarande uppdragsinnehavare vid Internrevisionen vid Länsstyrelsen i Gävleborg kan tas tillvara i den nya revisionsmyndigheten. I det sammanhanget skall vad som sägs i 6 b § i lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

Sverige skall, enligt artikel 70 i Rådets förslag till allmän förordning, inom 12 månader efter att programmen antas, presentera ett s.k. yttrande om regel-
fosterlevnad hos det svenska förvaltnings- och kontrollsyste-
met. För de åtta regionala strukturfondsprogrammen skall denna uppgift utföras av Internrevisionen vid Länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Beskrivningen av de förvaltningskontroller som förvaltningsmyndigheten ansvarar för samt genomförandet av dessa, skall tas fram i samråd med Näringsdepartementet.

1.3 Regelverk för programframtagandet

Det regionala strukturfondsprogrammet skall överensstamma med EU:s regelverk för programperioden 2007–2013 samt med svensk lagstiftning. EG:s strukturfonds-
förordningar publiceras i Official Journal när de träder i kraft.

Till följd av att Europeiska kommissionen inte avser att reglera vad som är stödberättigande kostnader för insatser under programperioden 2007–2013, avser regeringen att reglera detta i särskild ordning.

1.3.1 Statsstöd

Allt offentligt stöd till företag omfattas av EG:s statsstödsregler, oavsett om det lämnas enbart som ett nationellt stöd eller delvis finansieras med EU-medel. Stora delar av regelverket inom statsstödsområdet ses över inför 2007.

Stödformer för företagsstöd måste vara godkända av Europeiska kommissionen eller begränsade i enlighet med bestämmelserna om försumbart stöd. Det regionala företagsstödet enligt förordningen (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling skall vara det huvudsakliga försumbara stödet inom de regionala strukturfondsprogrammen.

1.4 De regionala strukturfondsprogrammets sammanhang

De regionala strukturfondsprogrammen kommer att verka i ett sammanhang där andra europeiska, nationella, regionala och lokala initiativ, planer och program får betydelse för programmets genomförande.

Nedan följer ett urval av planer och program av särskild betydelse för regional konkurrenskraft och sysselsättning och sammanhållningspolitikens genomförande på nationell nivå:

- Regionala tillväxtprogram
- Regionala utvecklingsprogram
- Landsbygdsprogrammet
- Strategiprogram för svenska nyckelbranscher
- Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning
- Strategiska utmaningar – En vidareutveckling av svensk strategi för hållbar utveckling Skr.2005/06:126
- Länsplaner för infrastrukturinvesteringar
- Länsstrategier för jämställdhet/regionala jämställdhetsmål
- Regionala miljömål
- Lokala utvecklingsavtal inom storstadspolitiken
- Kommunala översiktsplaner

1.4.1 Regionala tillväxtprogram

De regionala strukturfondsprogrammen och de regionala tillväxtprogrammen (RTP) har nära kopplingar till varandra. Båda programmen omfattas av den nationella strategin. RTP och strukturfondsprogrammen kommer därmed i viss utsträckning att ha gemensamma referenser. RTP och de regionala strukturfondsprogrammen har därutöver en gemensam regional referens då programmen planeras och utformas som ett resultat av det underlag som de regionala utvecklingsprogrammen utgör.

Det nära sambandet mellan RTP och de regionala strukturfondsprogrammen ställer krav på samordning men innebär också stora möjligheter till samver-

kan och förstärkning av de regionala processerna. Såväl planering och utformning av de regionala strukturfondsprogrammen som anpassning av RTP utifrån den nationella strategin bör ske utifrån dessa förutsättningar och möjligheterna till samverkan aktivt tas tillvara.

1.4.2 Europeiska initiativ och program

En uttalad ambition inför den kommande strukturfondsperioden är att strukturfondsarbetet på ett tydligare sätt skall bidra till att uppfylla Europeiska unionens övergripande målsättningar som bl.a. uttrycks i den reviderade Lissabonstrategin. Ett led i detta är att skapa en ökad samordning mellan insatser som finansieras med EU-medel i medlemsstaterna.

Det är därför viktigt att säkerställa att synergier kan skapas mellan insatser inom strukturfonderna ERUF och ESF i genomförande av program och insatser. Ett viktigt instrument för denna samordning är de gemensamma strukturfondspartnerskapen i programområdena. För att främja och underlätta kombinerade insatser, trots principen om en fond ett program, finns möjlighet att medfinansiera insatser av regionalfondskaraktär inom ett socialfondsprogram med upp till 10 procent av programmedlen och vice versa. För insatser med avseende på storstadsutveckling kan regionalfondsinsatser och socialfondsinsatser överlappa varandra i något större utsträckning.

Medel från olika gemenskapsinstrument och program kan inte medfinansiera samma upparbetade stödberättigande kostnader. Dock kan medel ur t.ex. Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation (CIP) och strukturfonderna finansiera olika delar i eller olika faser av samma initiativ.

Exempel på europeiska initiativ och program som bör beaktas och för vilka avgränsningar bör göras i programframtagandet och genomförandet av programmen är framförallt:

- Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation (CIP)
- Sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling (7FP)
- Landsbygdsprogrammet
- Europeiska Fiskerifondens program

1.4.3 Strukturfondernas bidrag till att uppfylla målen i Lissabonstrategin

Europeiska Rådet fattade den 15–16 december 2005 beslut om att 75 procent av strukturfondsmedlen för målet för regional konkurrenskraft och sysselsättning skall öronmärkas för insatser, som kan bidra till att stärka tillväxt och sysselsättning och därmed bidra till att målet för Lissabonstrategin uppnås. Dessa insatser är indelade i olika kategorier, som återfinns i förslaget till i allmänna förordningens bilaga IV. Denna öronmärkning måste tydligt framgå av formuleringarna i det regionala strukturfondsprogrammet. De svenska programmen i nuvarande programperiod uppfyller målet om 75

procent, något som även skall vara en målsättning under programperioden 2007–2013.

1.4.4. Hållbar utveckling och horisontella kriterier

I alla faser av framtagande och genomförande av de regionala struktur-fondsprogrammen och insatser inom programmen skall samtliga dimensioner av hållbar utveckling beaktas dvs. den ekonomiska, den sociala, och den miljömässiga dimensionen. En helhetssyn och ett långsiktigt perspektiv i arbetet bidrar till en hållbar utveckling i regionen. För att åstadkomma detta är det viktigt att kompetens om hållbar utveckling och horisontella kriterier finns med såväl då programmen utarbetas som när de genomförs. I detta arbete är även den svenska strategin för hållbar utveckling ett viktigt underlag att förhålla sig till.

Särskilt fokus skall sättas på de horisontella kriterierna jämställdhet mellan kvinnor och män, mångfald och integration samt en bättre miljö. Jämställdhet mellan kvinnor och män skall främjas på alla nivåer vid utarbetande och genomförande av program och projekt. Det är dock viktigt att påpeka att de horisontella kriterierna fäster uppmärksamhet på vissa frågor som är en del i att åstadkomma en hållbar utveckling, men som inte kan likställas med hållbar utveckling.

Varje projekt som genomförs inom programmet kan inte förväntas vara positivt för alla dimensioner av hållbar utveckling. Däremot skall avvägningar alltid göras mot bakgrund av övergripande mål och prioriteringar för att utvecklingen sammantaget skall kunna bli hållbar. Vid bifall till ett projekt som bedöms vara negativt utifrån en eller flera av de horisontella kriterierna, skall motiv för att ändå genomföra projektet redovisas i beslutet.

1.5 Uppföljning och utvärdering av programmen

Systematisk uppföljning och utvärdering skall vara en del av arbetet med såväl genomförandet av den europeiska sammanhållningspolitiken som den regionala utvecklingspolitiken. Det övergripande syftet är att bidra till lärandet och att förbättra kvalitén i hela programcykeln, från programplanering till genomförande.

De regionala struktur-fondsprogrammen kommer, liksom i föregående programperioder, att utvärderas i samband med programframtagandet, under programmets löptid och i efterhand. Dessa utvärderingar har något olika karaktär och tjänar olika syften i olika faser. Under programperioden 2007–2013 är det viktigt att göra ytterligare ansträngningar för att förbereda utvärderingarna. En grundläggande del av detta förberedelsearbete är goda rutiner för uppföljning och ett ändamålsenligt ärende- och uppföljningssystem. Ärendehanteringssystemet NYPS, som förvaltas av NUTEK, skall därför anpassas till de nya krav som ställs för programperioden 2007–2013 och användas vid ärendehantering.

NUTEK skall svara för att resultat och effekter från programmets samtliga projekt följs upp i respektive regionalt struktur-fondsprogram.

NUTEK kommer, vid sidan om sin roll som förvaltningsmyndighet för ERUF-medlen, även i fortsättningen att ha uppgiften att följa upp de regionala tillväxtprogrammen.

Vid utarbetandet av programmen skall uppföljningsbara mål identifieras, och till dessa mål skall väl definierade indikatorer kopplas. Detta är en förutsättning för ett välfungerande uppföljningssystem. Att utveckla utvärderingsmetoder som bättre speglar programgenomförandet och resultaten är exempel på ett viktigt förbättringsarbete. Utvärderingsarbetet under programgenomförandet skall präglas av metoder för följeforskning, som skall innefatta utvärdering av såväl process som resultat och effekter. Det är även angeläget att berörda parter, ägare och bärare av program och strategier även är de som följer utvärderingarna och behandlar utvärderingsresultaten. Slutförda utvärderingar skall även publiceras för att kunna nå alla berörda av programmet.

2. Checklista för innehållet i de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och selsättning

2.1 En översikt av innehållet i de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och selsättning

De regionala strukturfondsprogrammen som utarbetas i det utpekade programområdet skall avse ERUF och programperioden från och med den 1 januari 2007 t.o.m. den 31 december 2013. I strukturfondsförordningarna motsvarar benämningen *operativa program* dessa regionala strukturfondsprogram.

Det operativa programmet skall övergripande innehålla följande beståndsdelar:

- A. Inledning
- B. Analys
- C. Strategisk inriktning
- D. Insatsområden
- E. Genomförande
- F. Finansieringstabeller

Se vidare i artikel 36.1 i förslaget till Rådets allmänna förordning.

I det följande kommenteras vad varje avsnitt skall innehålla.

A. Inledning

I programmets inledningsavsnitt skall finnas en redogörelse för processen kring programframtagandet och partnerskapets arbete, särskilt analysarbetet

och arbetet rörande programmets strategiska inriktning, vilket inkluderar motiveringen av insatsområden.

B. Analys

Programmen skall ta sin utgångspunkt i ett kontinuerligt tvärsektorielt analysarbete på flerlänsnivå. Analysarbetet skall säkerställa att såväl en god omvärldskunskap som kännedom om programområdets förutsättningar ingår i framtagandet och genomförandet av programmen. Analysen skall utarbetas i en väl förankrad process.

Det analysarbete som skall ske inom ramen för programmen skall ta tillvara det utbredda analysarbete som redan idag sker på regional nivå och utgå från erfarenheter från tidigare programarbete, såsom strukturfondsprogrammen och de regionala tillväxtprogrammen. Inom det nationella programmet för utveckling av innovationssystem och kluster har Länsstyrelsen i Södermanlands län utvecklat ett s.k. Innovationsindex, vilket kan fungera som en av flera utgångspunkter för det analysarbete som skall ske på flerlänsnivå. Den regionala databas som ITPS på rege-ringens uppdrag har utarbetat kan användas vid analysarbetet. Ett annat underlag som kan användas är de indikatorer för hållbar utveckling som redovisas i den svenska strategin för hållbar utveckling. Vissa av dessa finns tillgängliga hos SCB, uppdelade på regional nivå. Som grund för analyser inom programområdet finns också ett analysunderlag kopplat till den nationella strategin: ”Svenska territoriella förutsättningar och utvecklingstrender”.

Programmets analys skall visa på områdets styrkor, svagheter, möjligheter, hot, drivkrafter och utvecklingstendenser. Särskild uppmärksamhet skall ges åt den nationella strategins prioriteringar och programområdets förutsättningar inom dessa. Därigenom görs även koppling till Lissabonstrategin och Göteborgsmålen. Analysen och de indikatorer som tas fram för att följa programmets utveckling skall ses som en helhet och visa på programmets strategiska inriktning. Analysen kan också bidra till att identifiera utgångsvärden för vissa indikatorer som avses följas upp under programmets löptid och i efterhand.

Analysarbetet skall resultera i en programanalys på flerlänsnivå, ur vilken programmets prioriteringar skall gå att härleda.

Avsnittet skall innehålla följande:

Analysen skall omfatta programområdet, som också skall presenteras genom en karta. Programområdets särskilda territoriella förutsättningar, exempelvis förekomsten av storstäder, gleshet eller landsbygd, skall belysas i analysen.

Analysen skall visa på drivkrafter samt utvecklingstendenser inom det socio-ekonomiska området. Analysen skall även spegla ekonomiska, sociala och miljömässiga förutsättningar som drivkrafter för hållbar tillväxt.

- Analysen skall innehålla redovisning av förhållanden när det gäller miljö, jämställdhet mellan kvinnor och män samt mångfald och integration.
- All individbaserad statistik skall vara uppdelad på kön.

C. Strategisk inriktning

Avsnittet om programmets strategiska inriktning, som skall innehålla motiven för valet av insatsområden, skall baseras på analysen och vara ett svar på de identifierade möjligheterna och hindren i denna. Den strategiska inriktningen skall överensstämma med den nationella strategins prioriteringar och riktlinjer.

Den strategiska inriktningen skall även förhålla sig till de länsvisa regionala tillväxt- och utvecklingsprogrammen utifrån ett helhetsperspektiv på programområdets långsiktiga utvecklingsmöjligheter.

Hänsyn skall tas till erfarenheter som gjorts under tidigare programperioder för RTP och de regionala tillväxtavtalen samt strukturfonderna.

Vid valet av strategisk inriktning för programmet skall partnerskapet även ta ställning till och kommentera rekommendationerna och resultaten från ITPS förhandsutvärdering.

Avsnittet skall innehålla följande:

- Ett övergripande mål för hela programmet skall identifieras och motiveras. Målet skall vara uppföljningsbart och ligga inom programmets räckvidd. Målet kvantifieras och till målet kopplas indikatorer.
- Programmets inriktning och val av insatsområden skall pekas ut. Insatsområden och de planerade insatserna inom ramen för dessa skall vara stödberättigande för medfinansiering ur den regionala utvecklingsfonden. Insatsområdena skall väljas utifrån riktlinjerna i den nationella strategin avseende *Innovation och förnyelse, Tillgänglighet* och, i berörda programområden, riktlinjerna avseende *Glest befolkade områden i norra Sverige och storstädernas förutsättningar*.
- Avsnittet skall innehålla en sammanfattning av förhandsutvärderingens resultat och rekommendationer inklusive resultaten av miljöbedömningen. Förhandsutvärderingen kommer också att bifogas i sin helhet när förslag till program lämnas till Europeiska kommissionen för godkännande. Följande frågor skall bland annat besvaras i programdokumentet:
 - Vilka har utvärderingsfrågorna i förhandsutvärderingen varit?
 - Vilka huvudrekommendationer och resultat återfinns i förhandsutvärderingen?
 - Vilka rekommendationer har arbetats in i det operativa programmet?
 - Vilka är motiven för att inte arbeta in andra förslag från utvärderaren?
 - Var återfinns förhandsutvärderingen i sin helhet?

Riktlinjer för förhandsutvärderingen återfinns i Europeiska kommissionens *Working Paper on Ex Ante evaluation*.

□ I följande programområden skall avsnittet särskilt redogöra för det operativa programmets strategiska inriktning avseende storstadsfrågor: Sydsverige, Stockholm samt Västsverige.

□ I följande programområden skall avsnittet särskilt redogöra för det operativa programmets strategiska satsningar för att hantera gleshetens utmaningar och möjligheter: Övre Norrland och Mellersta Norrland.

D. Insatsområden

Avsnittet i programmet som behandlar insatsområdena skall beskriva varje insatsområde och, indikativt, vilka aktiviteter som avses genomföras under varje insatsområde för att bidra till måluppfyllelsen.

Under programgenomförande bör ambitionen vara att en stor andel av projekten skall genomföras på flerlänsnivå.

Avsnittet i programmet kommer inte att innehålla några formella åtgärdsbeskrivningar motsvarande de som finns i nuvarande programkomplement för strukturfonderna. Sådana avses återfinnas i en åtgärdsbilaga vilken inte avses notifieras hos Europeiska kommissionen.

Avsnittet skall innehålla följande:

□ En beskrivning av vilka insatser som avses genomföras inom varje insatsområde. Urvalskriterier skall identifieras för respektive insatsområde.

□ Ett övergripande mål för varje insatsområde, relevant för programmet. Målet skall vara en nedbrytning av programmets övergripande mål. De målsättningar som formuleras för programmet och insatsområdena skall vara konsistenta, relevanta och inom programmets räckvidd.

Målen skall kvantifieras och målsättningen fördelas på kön där så är möjligt. Måluppfyllelsen skall mätas med och tydligt speglas i aktivitets-, resultat- och, när så är relevant, effektindikatorer. Indikatorerna skall spegla målsättningarna och vara relevanta i förhållande till de insatser som skall göras inom insatsområdena. Indikatorerna skall göra det möjligt att mäta framsteg utifrån utgångsvärdena vid programframtagandet. Därför skall utgångsvärdet (s.k. baseline) identifieras, t.ex. vid användning av s.k. kontextindikatorer som inte är direkt programrelaterade.

För att möjliggöra en enhetlig och samlad uppföljning av samtliga regionala strukturfondsprogram har regeringen identifierat ett antal indikatorer som skall användas (se underbilaga) i programmen. Europeiska kommissionen har i sina riktlinjer för indikatorer presenterat ett antal kärnindikatorer som även de skall användas. För varje program och insatsområde skall dessutom

ett antal programspecifika indikatorer identifieras under programframtagandet.

Varje specifik indikator skall följas av en ändamålsenlig definition. Definitionerna skall, av jämförelseskäl, vara gemensamma för de regionala strukturfondsprogrammen för mål 2 men även för mål 2 och 3, där likadana indikatorer valts ut. NUTEK skall därför under programframtagandet sammankalla och leda en arbetsgrupp med representanter från programområdena som skall diskutera de regionala strukturfondsprogrammets utformning av mål- och indikatorsystemen för att gemensamma indikatorer och definitioner skall kunna föreslås programframtagarna. Gruppen skall även samråda med förhandsutvärderaren, ITPS. I arbetsgruppen skall det finnas kompetens om de horisontella kriterierna.

Riktlinjer för hanteringen av indikatorer finns i Europeiska kommissionens *Working Paper on Indicators*.

Inventering av resultat från relevanta utvärderingar, samlade uppföljningar och revisionsrapporter, i syfte att finna ”best practise” och identifiera lyckade insatser som kan vara goda förebilder för det nya programmet.

Metoder och arbetssätt från gemenskapsinitiativ som Urban och Innovativa åtgärder skall särskilt tas tillvara, eftersom sådana insatser i programperioden 2007–2013 skall genomföras inom ramen för de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning samt programmen för territoriellt samarbete.

En åtgärdsbilaga som beskriver de planerade insatserna/aktiviteterna under varje insatsområde. Åtgärdsbilagan skall spegla programmet och vara det dokument som används i den dagliga hanteringen som stöd vid beredning och urval av insatser och föreslås därför innehålla urvalskriterier för åtgärderna. Åtgärdsbilagan kommer inte att notifieras hos Europeiska kommissionen.

10 procent av tilldelningen från ERUF får enligt förslaget till rådets allmänna förordning användas till socialfondsinsatser. För insatser med avseende på storstadsutveckling får 15 procent användas. Dessa skall vara nära kopplade till de projekt som avses finansieras av ERUF. En beskrivning skall lämnas över hur detta avses tillämpas och inom vilka insatsområden.

Betydelsen och behovet av att fördjupa och vidareutveckla funktionella samarbeten mellan län och regioner i Sverige skall särskilt uppmärksammas. Dessa samarbeten bör inte hindras av de administrativa programgeografierna för programmen, även om strukturfondsöverordningarnas begränsningar måste beaktas, t.ex. att ett projekt bara kan finansieras från en fond under ett program. Detta nödvändiggör en strategisk dialog mellan dem som utarbetar programmen för de olika programområdena för att möjliggöra att gemensamma tematiska prioriteringar och insatsområden utformas.

Under programperioden ges nya möjligheter till samarbete mellan målprogram i olika medlemsstater, med syfte att stimulera erfarenhetsutbyte

kring regionala utvecklingsfrågor. Regeringen anser att den typen av samarbeten bör initieras inom ramen för samtliga program.

□ Följande programområden skall formulera ett särskilt insatsområde för hanteringen av storstadsfrågor: Sydsverige, Stockholm samt Västsverige. Insatserna i detta insatsområde kan bl.a. bidra till att stärka det lokala utvecklingsarbetet inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen.

□ Följande programområden skall beakta de särskilda riktlinjerna i den nationella strategin som avser de glesbefolkade områdena; Övre Norrland och Mellersta Norrland.

□ För att säkerställa att insatser bidrar till att skapa mervärden, och inte ersätter lämpligare finansieringsformer, krävs tydliga avgränsningar i förhållande till bl.a. landsbygdsprogrammet.

Lokala insatser för skärgårdar och öar, samer och rennäring samt service, där en tydlig koppling till landsbygds politikens mål och till landsbygdens naturresurser och näringar finns, kommer i första hand att genomföras inom ramen för landsbygdsprogrammet. Avgränsningar är särskilt nödvändiga kopplat till insatser för turism, samisk utveckling, kompetensutveckling samt förnyelsebar energi och bredbandssatsningar.

Avgränsningarna skall göras vid utformning och tillämpning av strukturfondsprogrammen i relation till landsbygdsprogrammet.

Landsbygdsprogrammets målgrupp för företagsutveckling är begränsad till jordbrukare, mindre förädlingsföretag inom områdena livsmedel, samt mindre företag på landsbygden.

Insatser för den samiska kulturen i vid bemärkelse och för de samiska språken kan inte medfinansieras genom landsbygdsprogrammet. Insatser som uppfyller kraven i regionalfondsförordningen och som gynnar samisk utveckling kan däremot stödjas av programmen.

Strategiska näringslivssatsningar och projekt som avser att stimulera en fortsatt utveckling av natur och kultur turism eller nyföretagande med koppling till dessa näringar, faller inom ramen för de regionala operativa programmen. Insatser med anknytning till lokal livsmedelsproduktion, lokal förädling av produkter, förvärv av lokala miljöer, eller besöks- och upplevelsebaserad näring i mindre skala, faller inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Utöver de stöd som kan ges enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service kommer projekt med anknytning till service och servicelösningar att i huvudsak omfattas av landsbygdsprogrammet.

□ I utvalda fiskeområden skall den Europeiska fiskerifonden under programperioden 2007–2013 tillhandahålla medel som komplement till andra gemenskapsåtgärder, för att stödja en hållbar utveckling och förbättring av livskvalitet och särskilt ta hänsyn till den gemensamma fiskeripolitikens socio-ekonomiska effekter. Åtgärderna syftar till att upprätthålla den ekonomiska och sociala välförhållandet inom dessa områden och att skapa mervärden för fiske- och vattenbruksprodukter, upprätthålla och utveckla arbetstillfällena i fiskeområden genom att stödja diversifiering eller ekonomisk och social omstrukturering i områden som har socio-ekonomiska problem på grund av förändringar i fiskesektorn, främja god miljö kvalitet i kustområden samt främja nationellt och transnationellt samarbete mellan fiskeområden.

De fiskeområden som blir utvalda skall vara storleksbegränsade och tillräckligt homogena geografiskt, ekonomiskt och socialt. Prioritet bör ges till glesbebyggda områden, områden med ett fiske på nedgång eller små fiskesamhällen. I övriga områden är landsbygdsprogrammet den huvudsakliga källan till ekonomiskt bidrag till denna typ av aktiviteter.

□ Resultat från de analyser som genomförs inom ramen för initiativet JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises) skall användas som underlag för att prioritera eventuella kapitalförsörjningsinsatser inom ramen för det programmet.

□ Ett särskilt insatsområde för tekniskt stöd skall formuleras som skall bestå av fyra procent av programmets EU-andel.

E. Genomförande

I programmet skall ett avsnitt som tydligt beskriver genomförandet återfinnas. Utöver vad som följer av bl.a. avsnitt 1.2.1–1.2.3 avser Näringsdepartementet att, i samråd med förvaltningsmyndigheten NUTEK, utforma detta avsnitt i samtliga program.

Avsnittet skall utformas med utgångspunkt i den beskrivning av förvaltnings- och kontrollsystemet som återfinns i annex IX (d) i den preliminära versionen av Europeiska kommissionens genomförandeförordning.

Avsnittet skall innehålla följande:

- Avsnittet skall identifiera ansvariga för ERUF-medlen i genomförandet av programmet:
 - Förvaltningsmyndighet.
 - Utbetalande myndighet.
 - Revisionsmyndighet.
 - Organ för godkännande av kontrollsystem 2007–2013 (s.k. yttrande om regelefterlevnad).
 - Övervakningskommitté.
- Följande beskrivningar av ärendehanteringens skall återfinnas:
 - Flödet från ansökan till beslut.

- Flödet från rekvisition till utbetalning till stödmottagare.
 - Flödet vid rekvirering av ERUF-medel från Europeiska kommissionen.
 - Övriga rutinbeskrivningar såsom kontrollåtgärder.
 - Hur de horisontella kriterierna kommer att beaktas och hanteras i beredningen. De horisontella klassificeringsindikatorerna skall tillämpas på samtliga projekt.
- Följande beskrivning av finansiella strömmar skall återfinnas:
- Flödet mellan Europeiska kommissionen och stödmottagare.
- I avsnittet skall även redogöras för:
- Partnerskapets delaktighet.
 - Övervakningskommitténs arbete.
 - Näringslivets medverkan.
 - Tillvaratagandet av expertkompetens på länsstyrelserna rörande arbetet med de horisontella kriterierna.
 - Anpassningen av ärendehanteringssystemet NYPS till innehållet i de operativa programmen inklusive uppföljningen utifrån Europeiska kommissionens kategoriseringssystem.
 - Hanteringen och anpassningen till den elektroniska kommunikationen med Europeiska kommissionen.
 - Programmets uppföljningssystem, däribland uppföljning och analys i samband med årsrapporterna till Europeiska kommissionen samt förberedelserna för den kontinuerliga informationen om programgenomförandet som planeras redovisas till övervakningskommittén.
 - Programmets utvärderingssystem.
 - Arbetet med information och publicitetsåtgärder.

I enlighet med den preliminära versionen av Europeiska kommissionens genomförandeförordning skall en indikativ finansiell förhandsuppdelning mellan kategorier enl. förslag till art. 11.1 och Annex II, återfinnas i programmet. Bland dessa kategorier i Annex II finns även kategorierna avseende den s.k. öronmärkningen för uppfyllandet av Lissabonmålen (tabell IV i förslaget till allmän förordning).

F. Finansieringstabeller på insatsområdesnivå

- Finansieringstabellerna skall utformas i euro utifrån annex VIII(c) i Europeiska kommissionens förslag till genomförandeförordning.
- Medfinansieringen från ERUF skall anges som andel av den offentliga medfinansieringen. Privat medfinansiering som avses medfinansiera pro-

grammet skall hanteras separat och inte innefattas i den finansieringstabell som överlämnas till Europeiska kommissionen.

- Den statliga medfinansieringen som skall medfinansiera ERUF-medlen skall rymmas inom befintliga budgetramar.
- Anslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling skall medfinansiera programmen.
- För programmet som helhet får inte medfinansieringsgraden för ERUF-andelen överstiga 50 procent.
- Medfinansieringsandelen från ERUF för ett insatsområde kan överstiga 50 procent, så länge som medfinansieringsgraden för programmet som helhet respekteras.
- Medfinansieringsgraden från ERUF per insatsområde kan inte understiga 20 procent.
- ERUF-medel till tekniskt stöd skall utgöra fyra procent av programmets totala ERUF-tilldelning.
- Vid omräkning från euro till svenska kronor skall växelkursen som anges i förordningen (2005:1252) om ändring i förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder att tillämpas. För närvarande anger denna växelkursen 9 kr/euro.